

De penitentiaire inrichting Norgerhaven is één van de drie gevangeniscomplexen in Veenhuizen. Norgerhaven wordt met een gevangenisgebouw, een arbeidsgebouw en een gemeenschappelijk entreegebouw uitgebreid.

De huidige gevangenis heeft de vorm van een groot gesloten bouwblok. De nieuwbouw behelst opnieuw een gesloten blok dat los van de bestaande gevangenis wordt gebouwd. Ook het entreegebouw voor het gehele gevangeniscomplex en het arbeidsgebouw komen los van het oude gebouw te liggen.

Doel van het inrichtingsplan is het tot stand brengen van een heldere organisatie en een sprekend ruimtelijk beeld waarin de keuze voor de paviljoenachtige opzet goed tot zijn recht komt. Naast de genoemde gebouwen moet een programma van een parkeerterrein, een entreegebied met een remise en een transporthof, verschillende sportvoorzieningen en arbeidsfaciliteiten worden gerealiseerd.

De gevangenis Norgerhaven ligt aan de oostgrens van het door de Maatschappij van Weldadigheid aan het begin van de vorige eeuw ontgonnen Veenhuizen. In de ongeveer 1200 hectare grote enclave werden drie gestichten gesitueerd om armen en wezen te huisvesten die overdag op het omliggende boerenland tewerk werden gesteld. De kolonie kent een hiërarchische rationale opzet. Vanuit een hoofdas, de Kolonievvaart, is het veen ontgonnen en het landschap in cultuur gebracht. Haaks op de vaart is een zestal wijken, brede sloten, gegraven. In samenhang met het waterkundige stelsel kwam een rechtlijnig wegenpatroon tot stand. Toen het Ministerie van Justitie aan het eind van de vorige eeuw de kolonie overnam verschoof het karakter van Veenhuizen in de richting van een strafinrichting. Uit die tijd stammen ondermeer de Rijkswerkinrichtingen en de verschillende typen ambtenarenwoningen.

Net zoals de oude Rijkswerkinrichtingen met hun bijgebouwen en dienstwoningen in samenhang met elkaar zijn ontworpen wordt het nieuwe Norgerhavencomplex tot een coherent geheel. Allereerst krijgt het terrein daartoe krachtige randen die voortbouwen op de bestaande landschappelijke situering.

De oude gevangenis ligt aan de noordzijde van de toegangsweg. De eerste wijk wordt hersteld. De Limietweg krijgt een laanbeplanting. Aan de oostzijde van het complex vormt de houtwal langs de Leemwijk, een heldere grens.

Achterin het terrein komt een strook voor de arbeidsgebouwen. De ten behoeve van transport aan te leggen toegang tot de magazijnen aan de noordzijde van het arbeidsgebouw kan daardoor gescheiden blijven van de door de gedetineerden te gebruiken zuidelijke ingang naar de arbeidszalen.

Ook de voorzijde van het terrein vormt een afgesloten eenheid. Hier liggen de twee gevangenisgebouwen, met er tussenin het entreegebouw. Op het middendeel van het terrein worden uiteenlopende sportvoorzieningen aangelegd. Met een kunstgrasveld, drie tennisbanen en een trimbaan door het bos wordt een drietal sportvoorzieningen toegevoegd.

Dwars op de zonering van het gebruik zijn drie stroken met verschillende ruimtelijke sferen ontworpen. Doordat de stroken de langgerekte slagen die zo kenmerkend zijn voor een veenontginning herhalen voegt het complex zich gemakkelijk in de omgeving. Net als de ontginning kennen de stroken een forse maat. Op de oostelijke strook wordt het bomen-carré langs de binnenzijde van de gracht hersteld. Op de middelste strook, waar het entreegebouw is gepland, zullen eiken-groepen het beeld bepalen. Op de westelijke strook zal ruw gras groeien.

Midden over het terrein is een as getrokken die het parkeerterrein, het entreegebied, de gevangenisgebouwen, de sportvoorzieningen en het arbeidsgebouw met elkaar verbindt. Achter het entreegebouw, dwars op de middenas, loopt een pad dat de oudbouw, het entreegebouw en de nieuwbouw met elkaar verbindt. Het entreegebied wordt als plein opgevat en in een halfverharding gelegd. De pleinruimte loopt door tot op het parkeerterrein buiten de gebouwde poort.

Het arbeidsgebouw dat aan het eind van de as ligt, staat in verband met de te verwachten transportbewegingen op een ruim vlak van betonplaten.

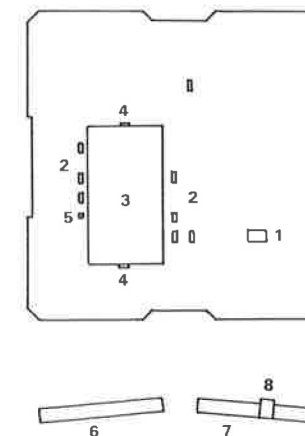
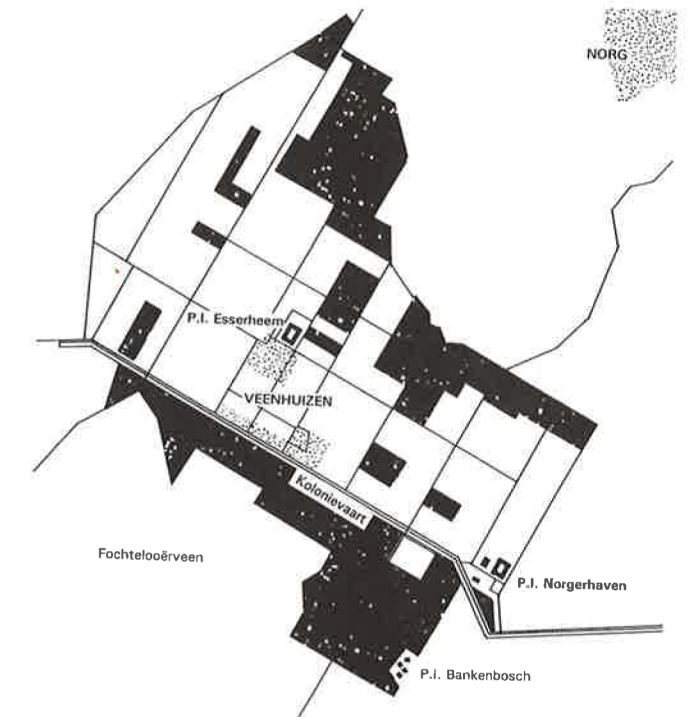
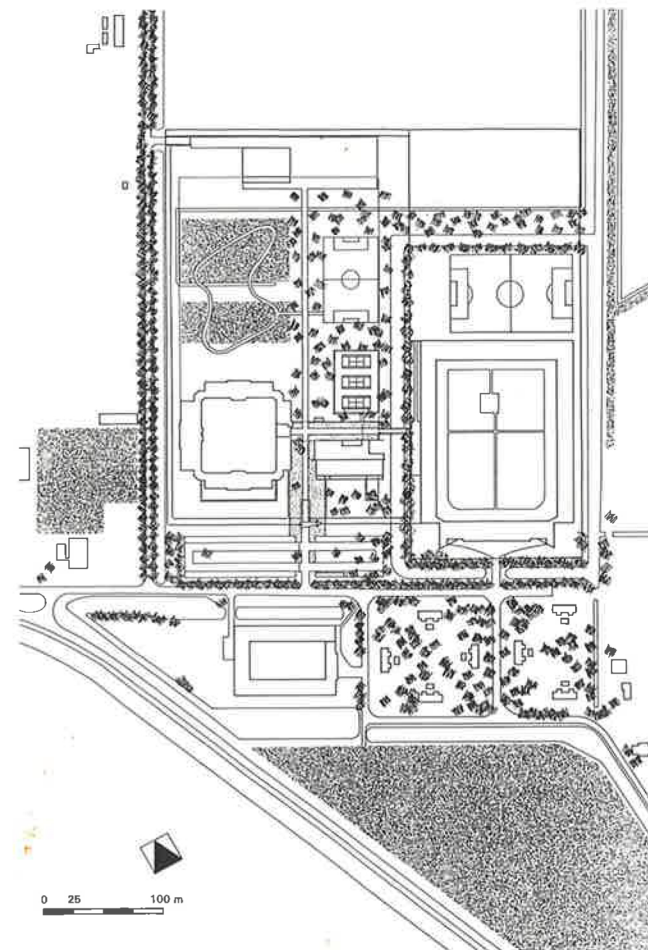
De grote binnenplaats van Norgerhaven neemt een bijzondere plaats in in de gevangenisgemeenschap. In afwijking van andere gevangenissen in het land, waar gedetineerden per afdeling een uur gelucht worden is de binnenplaats van Norgerhaven gedurende de hele dag voor alle gevangenen toegankelijk. Voor

de gedetineerden is de binnenplaats daarmee de belangrijkste leefruimte. De ruimte kenmerkt zich door een brede omloop rond een grasveld met forse bomen. Het veld herbergt talloze in de loop der tijd zelf aangebrachte voorzieningen.

Het ligt in de bedoeling de binnenplaats van de nieuwbouw ook de gehele dag open te stellen. Dit betekent dat ook deze binnenplaats een intensief gebruik door gedetineerden zal kennen. In het ontwerp voor de binnenplaats keren ingrediënten terug die hun waarde bij de oudbouw bewijzen, zoals de omloop, het grasveld, de looplijnen dwarsover, de sportplaats en het bomendak. Anders dan bij de oudbouw worden op de binnenplaats van de nieuwbouw grote delen in halfverharding gelegd. De halfverharding, waarop banken en losse stoelen kunnen worden geplaatst, verruimt de gebruiksmogelijkheden. Waar de oude binnenplaats te boek staat als een boomweide kan de nieuwe binnenplaats gekenschetst worden als een groen plein.

Aan de buitenzijde van de zuidvleugel van de nieuwe gevangenis worden twee tuinen aangelegd, die bestemd zijn voor gevangenen die om verschillende redenen niet of nauwelijks op de binnenplaats komen.

De tuinen worden omgeven door geschooren beukenhagen. In beide tuinen wordt halfverharding gelegd. De langgerekte stroken in het midden van de tuinen, die schuin zijn gelegd om in de hoeken terrassen te creëren, worden gevuld met uiteenlopende tuincitaten. In de ene tuin gaat getuind worden, hier staat ook de bouw van een kas op het programma. In de andere tuin komt een Drents tafereel van heide met jeneverbessen en zwerfkeien.

Voorzieningen binnenplaats
en tuinen nieuwbouw

1. Volière
2. Banken
3. Sportplaats
4. Goal gecombineerd met basket
5. Barbecue
6. Heidetuin
7. Volkstuinen
8. Kas